

İŞ YARGILAMASINDA GÜNCEL SORUNLAR
YARGITAY VE BAM UYGULAMASI
Eğitim Semineri

İş Uyuşmazlıklarında Güncel Usûl
Sorunları ve Kanun Yolları

Av. Doç. Dr. Ersin Erdoğan

Sunum Planı

Güncel istatistiki bilgiler ışığında iş yargılaması

Yargılamaya hakim olan ilkeler açısından iş yargılaması

Belirsiz alacak davasına ilişkin sorunlar

Islaha ilişkin sorunlar

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

Yabancılık unsuru içeren iş sözleşmeleri açısından sorunlar

Usul hukukuna ilişkin diğer bazı sorunlar

Arabuluculuk?

BAM - İş Yüğü

1.19 Bölge adliye mahkemelerinin iş durumu, 2020

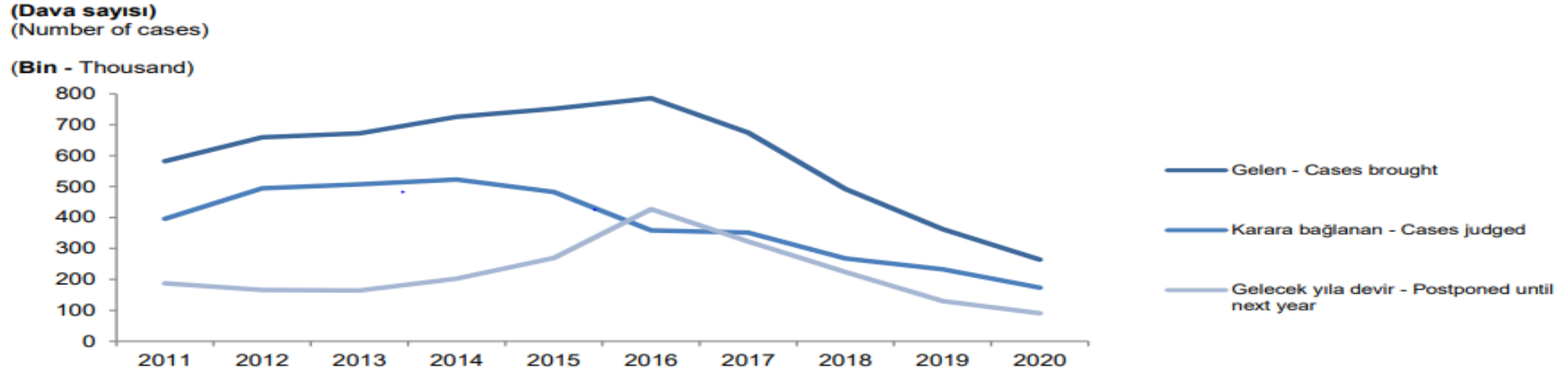
Activities of regional courts of justice, 2020

Mahkemenin bulunduğı il Province where the court is located	Gelen dava - Cases brought		Yıl içinde gelen New cases	Karara bağlanan dava Cases judged	Gelecek yıla devir Postponed until next year
	Toplam Total	Geçen yıldan devir ⁽¹⁾ Cases from last year ⁽¹⁾			
Türkiye - Turkey	1 524 532	724 558	799 974	780 193	744 339
Ceza Daireleri - Criminal Departments	791 998	371 997	420 001	428 333	363 665
Hukuk Daireleri - Civil Departments	732 534	352 561	379 973	351 860	380 674

Yargıtay Daire ve HGK İş Yüğü

2. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve hukuk dairelerinin iş durumu, 2011-2020 Activities of the General Board of Civil Department and civil departments of the Supreme Court, 2011-2020

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve hukuk dairelerine 2020 yılında gelen dosya sayısı 2011 yılına göre %54,7 oranında azalmıştır (Tablo 2).

There is a decrease in the number of cases brought to the General Board of Civil Department and civil departments of the Supreme Court in 2020 compared to 2011. The rate of decrease is 54.7% (Table 2).

İş Mahkemelerine İlişkin Veri

		Gelen dava - Cases brought					
		Toplam	Geçen yıldan devir ⁽¹⁾ Cases from last year ⁽¹⁾	Yıl içinde gelen New cases	Bozularak gelen Reversal by the Supreme Court	Karara bağlanan dava Cases judged	Gelecek yıla devir Postponed until next year
İBBS 3 SR 3		Total					
TR	Türkiye - Turkey	3 630 666	1 662 670	1 880 582	87 414	1 843 550	1 787 116
	Asliye Hukuk - Basic Civil Court	1 078 260	610 602	424 786	42 872	429 684	648 576
	Asliye Ticaret - Basic Commercial Court	194 397	121 373	67 274	5 750	74 989	119 408
	İcra Hukuk - Court of Civil Enforcement	282 525	103 747	173 830	4 948	180 446	102 079
	Sulh Hukuk - Civil Court of Peace	886 864	220 251	662 183	4 430	645 449	241 415
	İş - Labour Court	567 187	355 358	190 861	20 968	180 334	386 853
	Kadastro - Land Registration Court	25 381	16 671	7 269	1 441	7 176	18 205
	Tüketici - Consumer Court	133 364	73 245	57 931	2 188	58 703	74 661
	Aile - Family Court	453 069	155 573	293 088	4 408	262 931	190 138
	Fikri ve Sınai Haklar Hukuk						
	Civil Literary and Industrial Rights	9 619	5 850	3 360	409	3 838	5 781

İş Mahkemelerine İlişkin Veri

Karar türü - Type of judgement													
Mahkeme türü Type of court	Toplam Total	Davanın reddi - Nonsuit								Davanın kabulü Acceptance of case			
		Davanın açılmamış sayılması Accepting filed cases	Dava- ların birleşti- rilmesi Joinder of cases	Karar veril- mesine- yer decision for	Zaman- aşımı ve hak düşü- rücü süre- den expiration of time limit	Yetki- sizlik- ten Rejec- tion of venue	Görev- sizlik- ten Lack of jurisdic- tion	Sübut bulma- dığundan Unproven claim	Feragat sebe- biyle Renunci- ation	Dava şartı yoklu- ğundan cause of action	Kısmen kabul kısmen red Partial acceptance and partial denial of request		
											Tam kabul Total accept-	Sulh olma Settle- ment	Diğer Other

İş													
Labour Court	181 311	4 558	4 586	2 095	307	2 864	1 843	16 098	8 975	5 713	51 197	73 261	194 9 620

Yargılamaya Hakim Olan İlkeler Açısından İş Yargılaması – Taraflarca Getirilme İlkesi

▪ HGK. 12/10/2021, 2018/938-2021/1200

Öz: Bireysel iş hukukuna ilişkin davalarda, taraflarca hazırlama ilkesi uygulanır

«Taraflarca getirilme (hazırlama) ilkesinin uygulandığı davalarda deliller kural olarak taraflarca gösterilir, hâkim delillere kendiliğinden başvuramaz. Buna karşılık kendiliğinden (re'sen) araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda, hâkim davanın ispatı için gereken bütün delillere kendiliğinden başvurur; taraflar da duruşma bitinceye kadar delil gösterebilirler.

Dava malzemesinin taraflarca getirilme ilkesi, dava malzemelerinin mahkemeye kimin tarafından getirileceğiyle ilgili bir ilkedir. Buna göre, hâkim kendiliğinden, taraflarca ileri sürülmemiş vakıaları araştıramaz, hükmüne esas alamaz.

Mahkeme sadece tarafların getirdiği vakıalara göre talep sonucunu inceleyip karar verir.

Bu açıklamalara göre, bozma kararında belirtilen ve davalı tarafça ibraz edilmeyen belge ve kayıtların mahkemece re'sen getirilmesi, uyuşmazlık konusu alacaklar tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği nitelikte olması nedeniyle HMK'nın 25. maddesinde ifade edilen "taraflarca hazırlama ilkesine" aykırılık teşkil etmektedir.»

Yargılamaya Hakim Olan İlkeler Açısından İş Yargılaması – Taraflarca Getirilme İlkesi

■ HGK, 30/05/2018, 2015/3171-2018/1143

« Her ne kadar Özel Daire bozma kararında fesih sebebi yapılan cinsel taciz eylemi ile ilgili olarak *davalı işveren yetkilileri tarafından düzenlenen 12.04.2012 tarihli tutanak altında imzaları bulunan çalışanların HMK'nın 31'inci maddesi kapsamında resen tanık olarak dinlenmesi gerektiği gerekçesi ile Mahkeme kararı bozulmuş ise de, davanın " taraflarca getirilme" ilkesine tabi bir dava olduğu, üstelik tutanağı düzenleyen çalışanların tanık olarak bildirilmediği dikkate alındığında bu yöne ilişkin bozma kararının yerinde olmadığı açıktır.*»

Yargılamaya Hakim Olan İlkeler – Taleple Bağlılık İlkesi (HMK.m.26)

■ HMK m. 26- Taleple Bağlılık İlkesi

(1) Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.

■ «*Davacı vekilinin dava dilekçesi ile bir kısım alacakların yasal faizi ile tahsilinin talep edilmesine rağmen Mahkemece taleple bağlılık ilkesine aykırı olacak şekilde yasal faiz istenen alacaklara doğrudan bankalarca uygulanan en yüksek mevduat faizi yürütülmesine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.*» (Y22HD, 12/11/2018, 13767-24220).

■ *Mahkemece, yıllık izin ücretine en yüksek banka mevduat faizi talep edildiğinden taleple bağlılık ilkesi gereği "yasal faiz oranını aşmamak üzere en yüksek banka mevduat faizine" hükmedilmesi gerekirken "en yüksek banka mevduat faizi" işletilmesine karar verilmesi de isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir.* (Y22HD, 07/11/2018, 14197-23784)

Yargılamaya Hakim Olan İlkeler Açısından İş Yargılaması – Hakimin Davayı Aydınlatma Ödevi

▪ HMK m. 31- Hakimin davayı aydınlatma ödevi

(1) Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.

▪ Y9HD, 15/04/2021, 2021/3805-8266

«Somut uyuşmazlıkta; hükme esas alınan bilirkişi raporunda, davacının hizmet süresine göre hak kazandığı yıllık ücretli izin süresinin 188 gün olduğu ve çalışma süresi boyunca izin kullanmadığının kabulüne göre yıllık ücretli izin alacağı hesaplanıp hüküm altına alınmıştır.

*Ne var ki 01.04.2002-01.03.2013 tarihleri arasında hizmet süresi bulunan davacının **on bir yılı aşan süreçte hiç izin kullanmaması hayatın olağan akışına aykırı bulunduğu**; hakim 6100 sayılı HMK'nın 31. maddesinde düzenlenen davayı aydınlatma ödevi çerçevesinde; mahkemece, davacı asilin çalışma süresi boyunca yıllık ücretli izin kullanıp kullanmadığı, kullanmış ise kaç gün kullandığı konusunda beyanı alınmalı bundan sonra sonucuna ve tüm dosya kapsamına göre bir karar verilmelidir.»*

Yargılamaya Hakim Olan İlkeler Açısından İş Yargılaması – Hakimin Hukuku Re’sen Uygulaması

■ HGK. 20.05.2021, E. 2017/(7)9-1796, K. 2021/607

50. Somut olaya gelince; davacı vekili müvekkilinin iş sözleşmesini haklı nedenle feshettiğini ileri sürerek bir kısım işçilik alacaklarına karar verilmesini talep etmiş, ayrıca davalı aleyhine Diyarbakır mahkemelerinde açılan davaların yoğunluğu, birden fazla icra takibinin varlığı, davalının piyasaya aşırı şekilde borçlanması, şirketin el değiştirmesi, işçilik alacaklarının ödenmemesi için mal kaçırmaya yönelik eylemlerde bulunması sebebiyle alacakların tahsil kabiliyetinin ortadan kalkmaması için tensip ile birlikte davalının Sosyal Güvenlik Kurumu İzmir İl Müdürlüğündeki hak ve alacaklarına **dava değeri kadar teminatsız şekilde ihtiyatî tedbir veya ihtiyatî haciz şerhi işlenmesi için** müzekkere yazılmasını talep etmiştir.

51. Dava konusu, “işçilik alacaklarının tahsili” istemine ilişkin olup, davacının amacı para alacağını güvence altına almak olduğuna göre; para alacağının korunması için ihtiyatî tedbir yoluna değil ihtiyatî haciz yoluna başvurabileceği de yukarıda belirtilen yasal düzenlemeler gereğidir.

52. **Davacı vekilinin istemi “ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz” şeklinde ise de**, davacının amacının para alacağını teminat altına almak olduğunun anlaşılmasına göre ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 33. maddesi “uygulanacak hukuk normunun re’sen hâkimce tespit edilmesi ve uygulanması hâkime aittir” ilkesi gereğince talep hakkında ihtiyatî haciz hükümlerinin uygulanması ve bu hükümler çerçevesinde talebin değerlendirilmesi gereklidir.»

Asıl İşveren – Alt İşveren Durumunda Arabulucuya Başvuru

▪ Y. 9. HD, E: 2021/9540, K: 2021/14240, T: 13.10.2021

▪ **BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARLARI ARASINDAKİ UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE DAİR**

«... Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde, işe iade talebiyle arabulucuya başvuru dava şartının yerine getirilmesi için, asıl işveren ile alt işverene karşı birlikte arabulucuya başvurulmasının zorunlu olduğuna, sadece asıl işveren yahut sadece alt işverene karşı arabulucuya başvurulduktan sonra anlaşma olmadığı için işe iade davası açılması durumunda, arabuluculuk dava şartının yerine getirilmemesi sebebiyle davanın usulden reddi gerektiğine...»

SGK'ya Başvuru Şartı Dava Sırasında Tamamlanabilir mi?

■ HGK, E: 2017/10-2695 , K: 2020/587, T: 15.09.2020

«... davacı sigortalının dava açmadan önce Kuruma başvurusunun olmadığı ve mahkemece, başvurunun bulunmaması sebebiyle dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Kuruma başvuru şartının 6100 sayılı Kanun'un 115/2. maddesi kapsamında tamamlanabilir dava şartı olarak değerlendirilmesi gerekli iken **kesin dava şartı olarak değerlendirilip davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olmuştur.** Mahkemece, davacı tarafa 6100 sayılı Kanun'un 115/2. maddesi uyarınca 7036 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme gereği davaya konu istemi hakkında Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat etmesi ve bu müracaat hakkında anılan yasal düzenleme uyarınca Kurumun ret iradesini gösterir işlem veya eyleminin olduğunun belgelenmesi için kesin süreli ihtarata gönderilmeli, bu süre içerisinde dava şartı eksikliğinin tamamlanmaması hâlinde, dava, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddedilmeli, Kuruma başvuru şartının tamamlanması hâlinde ise davanın esasına girilerek varılacak sonuca göre karar verilmelidir. ...»

Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Sorunlar

2020 Tarihli İlke Kararı

Alacağın hangi hallerde belirsiz, hangi hallerde belirli veya belirlenebilir olduğu hususunda kesin bir sınıflandırma yapılması mümkün değildir.

İş yargılamasında sıklıkla davaların yığılması söz konusu olmakla alacağın belirsiz olma kriterleri her bir talep için ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

Kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, yıllık izin ücreti ve ücret alacakları işçi tarafından bilinmekle kural olarak belirsiz alacak davasına konu edilmez.

Ancak hesabın unsurları olan sosyal hakların (aynı olarak sağlanan yemek yardımı gibi) miktarının belirlenmesi işveren tarafından sunulacak belgelere göre belirlenecek ise, kıdem ve ihbar tazminatı belirsiz alacak davasına konu edilebilir.

Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Sorunlar

2020 Tarihli İlke Kararı

Şartları yoksa –
hukuki yarar
yokluğundan ret

Hukuki yarar
eksikliği
tamamlanamaz

HMK m. 107/II –
(7251 s.K. ile
değişik) *şartları
mevcut olan belirsiz
alacak davasına
ilişkin*

Dikkat: Ocak 2021'den
önce açılan ve 9.
HD'nin Görev Alanına
Girecek Davalar
Açısından; 9. HD'nin
eski içtihatları
muhafaza edilecek;

Örneğin, hukuki yararın tamamlanabilir dava şartı olduğu; hukuki yarara ilişkin dava şartının eksik olması halinde davanın hemen reddedilmemesi; davacıya süre verilerek dava şartının tamamlattırılması gibi

Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Sorunlar

9.HD. 08/04/2021, 2021/765-7864

«Davanın belirsiz alacak davası şeklinde açılabilmesi için, davanın açıldığı tarih itibariyle uyuşmazlığa konu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak davacı tarafça belirlenememesi gereklidir. Belirleyememe hali, davacının gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen miktar veya değer belirlenmesinin kendisinden gerçekten beklenilmemesi durumuna ya da objektif olarak imkânsızlığa dayanmalıdır.

Alacağın miktarının belirlenebilmesinin hâkimin takdirine bağlı olduğu durumlarda hukuki imkânsızlık söz konusu olur. Bu durumda davacı alacaklı, hâkimin takdir yetkisini nasıl kullanacağını bilemeyeceği için davanın açıldığı tarihte alacağının miktarını belirleyebilecek durumda değildir.

Sırf taraflar arasında alacak miktarı bakımından uyuşmazlık bulunması, talep sonucunun belirlenmesinin davacıdan beklenemeyecek olması anlamına gelmez. Önemli olan objektif olarak talep sonucunun belirlenmesinin davacıdan beklenemeyecek olmasıdır.

...

Dairemizin belirsiz alacak davası ile ilgili yukarıda belirtilen yeni ilkelerinin hemen uygulamaya konulması, dairenin önceki görüşüne güvenerek dava açanlar yönünden hukuki güvenlik, hukuki belirlilik, hukuki öngörülebilirlik ve sürpriz karar yasağı ilkelerinin ihlaline yol açacaktır. Bu sebeple, benimsenen yeni görüşün Yargıtay Kararları Dergisi ya da başkaca yollarla duyurulmasından itibaren makul bir süre sonra uygulamaya konulması, dairenin görüşüne güvenilerek açılan davalarda ise, önceki uygulamaya devam edilmesi uygun görülmüştür.

Belirsiz Alacak Davasında Islah Dilekçesinin Talep Artırımı Dilekçesi olarak Anlaşılması – Bozmadan Sonra Talep Artırımı İçin Süre Verilmesi

■ HGK, E: 2019/9(22)-467, K: 2021/775, T: 15.06.2021

«29. Davacı vekili 03.05.2017 tarihli duruşmada ise, davanın belirsiz alacak davası olduğunu, ıslah dilekçesi olarak nitelendirdikleri dilekçesinin aslında talep artırımı dilekçesi olduğunu, 09.11.2016 tarihli dilekçeyi sehven ıslah dilekçesi olarak nitelendirdiklerini açıkça ifade etmiştir.

30. Görüldüğü üzere, davacı vekili 09.11.2016 tarihli dilekçesinde **her ne kadar davanın ıslah edildiğini belirtmiş ise de; davanın belirsiz alacak davası olarak açılması**, davacı vekilinin 03.05.2017 tarihli duruşmada 09.11.2016 tarihli dilekçenin, talep artırımı dilekçesi niteliğinde olduğunu açıkça beyan etmesi, sözü edilen dilekçede dava konusu kıdem tazminatı dışındaki alacaklara dava tarihinden itibaren faiz uygulanmasının talep edilmesi ve mahkeme tarafından eldeki davanın belirsiz alacak davası olarak kabulü ile bu kapsamda yapılan yargılama sonucunda hüküm kurulması karşısında 09.11.2016 **tarihli dilekçenin talep artırımı dilekçesi olduğunun kabulü gerekir.**

31. Bu noktada belirtmek gerekir ki; belirsiz alacak davasında dava konusu alacağın tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğu anda davacı taraf iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın dava dilekçesinde belirttiği miktarı artırabileceğinden **bozma kararı sonrasında da artırımı dilekçesi vererek**, tamamlama harcı yatırılmak suretiyle talebini artırılabilmesi mümkündür. Zira bunu engelleyen yasal bir düzenleme bulunmamaktadır.»

Belirsiz alacak davası olarak açılamayacağı gerekçesiyle (tamamlanamayan dava şartı eksikliği) usulden reddedilen dava TBK m. 158'in kapsamına girer mi?

- Y. 9 HD, E: 2021/6019, K: 2021/10945, T: 28.06.2021

«... Hukuki yarar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-h maddesi gereğince dava şartıdır. **Diğer taraftan ayrıntıları Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2016/482-2018/1047 esas-karar sayılı ilâmında da belirtildiği üzere, hukuki yarar tamamlanamayacak ve düzeltilemeyecek nitelikte bir dava şartıdır. Dairemizin yerleşik uygulaması da bu yöndedir. Bu noktada, belirsiz alacak davası olarak açılan davada, davanın belirsiz alacak davası olarak açılamayacağı gerekçesi ile usulden reddinin, 6098 sayılı Kanun'un 158. maddesinde düzenlenen "düzeltilebilir bir yanlışlık" olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği üzerinde durulmalıdır. Kanun maddesinde yetkisizlik veya görevsizlik sebebi ile verilen ret kararları ayrıca düzenlenmiş olup "düzeltilebilir bir yanlışlık" kavramı, yalnızca yetkisizlik ve görevsizlik sebebi ile verilen ret kararları anlamında yorumlanamaz. Düzeltilebilmesi mümkün bir hata sebebi ile dava usulden reddedildiğinde tanınan ek süre hakkı, hakkın doğası ve adil yargılanma hakkının doğal gereğidir. Bazı usul hataları sebebi ile davanın reddi halinde doğabilecek adaletsizliğin önüne geçmek amacı ile 6098 sayılı Kanun'un 158. maddesindeki düzenlemeye yer verilmiştir. Hukuki yarar yokluğu sebebi ile dava şartının eksik olması, yeni açılacak bir dava ile düzeltilebilir. Hukuki yarar yokluğu sebebi ile reddedilen davadan sonra aynı taleplerle açılacak davada, önceki dava maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Görev ve yetki de hukuki yarar gibi dava şartı olup görev ve yetki bakımından dava şartı eksikliği sebebi ile verilen ret kararından sonra altmış günlük ek süre tanınmasına imkan veren Kanun'un, aynı kapsamda sayılan hukuki yarar yokluğu sebebi ile ret halini "düzeltilemez bir yanlışlık" olarak kabul ettiğini söylemek adil yargılanma hakkı ve hak arama özgürlüğü ile bağdaşmaz. **Davayı belirsiz alacak davası olarak açmakta hukuki yararı bulunmadığı halde belirsiz alacak davası olarak açılan davanın hukuki yarar yokluğu sebebi ile usulden reddedilmesi durumunda, bu hatanın "düzeltilebilir bir yanlışlık" olduğunun kabulü ile sonradan aynı taleplerle açılan davada davacının 6098 sayılı Kanun'un 158. maddesinde düzenlenen ek süreden faydalanması gerektiği kabul edilmelidir. ...»****

Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Sorunlar

Belirsiz alacak davasının şartları yok; ancak birleşme öncesi 9. Hukuk Dairesi içtihatları dikkate alınarak eksiklik giderildi, zamanaşımı hangi tarihte kesilmiş olacak?

Kısmi eda külli tespit (eski HMK m. 107/III) talepli dava, belirsiz alacak davasının şartlarını taşıyamamaktaysa?

Islaha ilişkin sorunlar

- **Islah hakkını kullanmak için mahkemeden süre talebinde HMK m. 181 uygulanmaz**
 - Ancak davayı uzatmaya yönelik taleplerde hâkim tarafından ıslah hakkının kullanılması için belli bir süre veya kesin süre verilebilir.
 - HMK m. 181’de öngörülen kesin süre, duruşmada tutanağa geçirilmek suretiyle yapılan ıslah işleminin tamamlanması (harç vs.) için verilmesi gereken bir süredir.
- **Dava dilekçesinde talep konusu yapılmayan bir işçilik alacağı, dava konusu alacaklarla aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğmak şartıyla ve ayrıca bu alacağa ilişkin peşin harç yatırılmak kaydıyla kısmî ıslahla talep edilebilir.**
 - Davalının bu alacakla ilgili delil sunma, itirazda bulunma ve zamanaşımı defini ileri sürme hakkı vardır.
 - **Dikkat:** Kötüniyetli ıslah (delillerin toplandığı ve karar aşamasına gelindiği bir aşama gibi)

Y9HD, 31/03/2021, 2021/3167-7312

“Dava dilekçesinde talep konusu yapılmayan bir işçilik alacağı, dava konusu alacaklarla aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğmak şartıyla, ayrıca bu alacağa ilişkin peşin harç yatırılmak kaydıyla kısmi ıslahla talep edilebilir. Davalının bu alacakla ilgili delil sunma, itirazda bulunma ve zamanaşımı defini ileri sürme hakkı vardır.”

Islaha ilişkin sorunlar

- Islah yoluyla dava türünün değiştirilemez.
 - Örneğin belirsiz alacak davası kısmi davaya veya kısmi dava belirsiz alacak davasına dönüştürülemez.
- Islah bir dava değildir. Bu nedenle ıslahta
 - başvurma harcının alınması gerekmez.
 - talep konusu miktarın artırılması halinde nispi harç yatırılmalıdır. Yatırılmayan ya da eksik ödenmiş olan nispi harcın 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 30.maddesi uyarınca sonradan tamamlattırılması mümkündür.

Y9HD, 16/09/2020, 2016/20701-2020/8136

*“Davacı dava dilekçesinde 5.500,00 TL Kıdem Tazminatı, 2.400,00TL İhbar Tazminatı ve 100,00 TL fazla mesai ücreti talep etmiş davasını kısmi dava olarak açmıştır. Davacı yargılama sırasında mahkemeye verdiği “talep artırım talebi hakkında” konulu ıslah dilekçesi ile taleplerini arttırmıştır. Mahkemece fazla mesai alacağı yönünden davanın belirsiz alacak davası şeklinde açıldığı kabulü ile karar verilmiştir. **Öncelikle ıslah ile dava türü değiştirilemez** ve Mahkemece ıslaha ancak arttırım yapılan alacak kalemleri açısından değer verilebilir. Mahkemece kısmi dava olarak açılan davanın türünün bu şekilde değiştirilmesi hatalıdır.”*

Islaha ilişkin sorunlar

- Islahla zamanaşımı definin ileri sürülmesi
- **YHGK, 03/02/2020, 2017/2782-2020/87**

“Bilindiği üzere davalı, davaya cevap vermek zorunda değildir. Davanın cevapsız bırakılması ya da süresi içinde cevap dilekçesi verilmemesi hâlinde davalının, davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü vakıaların tamamını inkâr etmiş sayılacağı HMK'nın 128. maddesinde düzenlenmiştir. Ancak süresinde cevap dilekçesi vermemek suretiyle davanın inkârı, davacının dayandığı vakıaların inkârı niteliğinde olup, bu inkârın zamanaşımı defini de kapsadığı söylenemez.

Ayrıca, davalının süresinden sonra verdiği cevap dilekçesini ıslah ederek zamanaşımı define bulunabileceğini kabul etmek ıslah ile kaçırılmış olan sürenin geri getirilmesi, daha doğrusu ıslah ile davaya cevap verilmesi sonucunu doğuracaktır. Oysaki kanun ile belirlenen süreler kesin olup, ıslah kaçırılmış olan süreleri geri getiren bir müessese değildir.

Hâl böyle olunca, kanuni süre içinde verilmeyen cevap dilekçesinin ıslahı suretiyle zamanaşımı definin ileri sürülemeyeceği kabul edilmiştir.

Nitekim Hukuk Genel Kurulunun 07.06.2017 tarihli ve 2017/17-1093 E., 2017/1090 K. sayılı kararında da aynı ilkelere yer verilmiştir.”

Islaha ilişkin sorunlar

- Islahla zamanaşımı definin ileri sürülmesi
- 22. HD. 28/11/2018, 2016/611-2018-25633

«Somut olayda, dava dilekçesi davalıya 20.08.2014 tarihinde tebliğ edilmiş, davalı tarafından 26.08.2014 tarihinde cevap dilekçesi ibraz edilmiştir. **Davalı taraf cevap dilekçesinde zamanaşımı definde bulunmamıştır.**

Ancak, davalı vekili, 15.07.2015 havale tarihli bilirkişi raporuna itiraz ve zamanaşımı defi yönünden ıslahı konulu dilekçesi ile **cevap dilekçesini zamanaşımı itirazı yönünden ıslah ettiklerini bildirmiştir.**

Öte yandan, ıslahın hükme bağlandığı 6100 sayılı Kanun'un 176. vd. maddelerinde ıslahın harca tabi olduğuna ilişkin bir düzenleme de bulunmamaktadır. Ayrıca, dava konusu alacak miktarlarının arttırılması da söz konusu değildir. **Bu durumda, mahkemece, cevap dilekçesinin ıslahı suretiyle ileri sürülen zamanaşımı defi hiç tartışılmadan karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.»**

Islaha ilişkin sorunlar – **Islah edilen kısım için ayrıca arabulucu?**

▪ Y 9 HD, E. 2021/11105 , K. 2021/15254, T. 02/11/2021

▪ **Öz : Islahla müddeabih arttırılırsa bu kısım için arabulucuya gerek yoktur.**

«... davacının davalı taraf aleyhine kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ile yıllık izin ücreti alacaklarının tahsili için ilamsız icra takibi başlattığı, davalı tarafın takibe itirazı üzerine 7036 sayılı Kanunun 3. maddesine göre arabulucuya başvurulduğu, arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşamadığına dair son tutanağın düzenlendiği uyuşmazlık dışıdır. Davacı taraf anlaşmama son tutanağını eklemek suretiyle itirazın iptali davası açmış, ilk derece mahkemesince yapılan yargılama sonucunda itirazın kısmen iptaline karar verilmekle birlikte, alacak davasının dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmiştir. Mahkemece ıslaha konu 4.554,80-fark kıdem tazminatı alacağı ile ilgili olarak, arabuluculuğa icra takibine konu alacaklar yönünden başvurulduğu, artırılan alacak yönünden arabuluculuğa başvurulmadığı gerekçesiyle ret kararı verildiği anlaşılmaktadır. ...

Davacının gerek dava dilekçesi içeriğindeki gerekse ıslah dilekçesine konu ettiği alacağı aynı olup, bu alacak ile ilgili olarak arabuluculuk şartı yerine getirilmiştir. Dava açılmadan önce kıdem tazminatı ile ilgili olarak arabuluculuğa başvuran davacının, ıslaha konu kısım için ayrıca bu yola başvurması zorunlu değildir.»

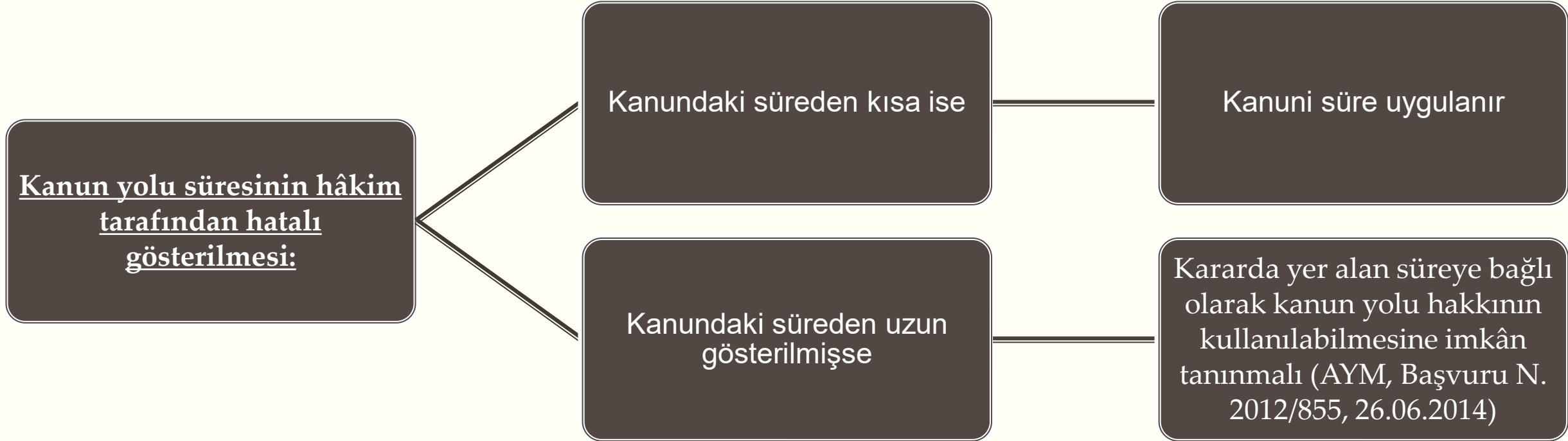
Islaha ilişkin sorunlar

▪ YİBBGK, 24/05/2019, 2017/8-2019/3

Öz : Kısmi ıslahta ayrıca faiz isteminde bulunulmasına gerek yoktur

«Bir miktar para alacağının faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesinin talep edildiği kısmî davada, dava konusu miktarın kısmî ıslahta faiz talebi belirtilmeksizin arttırılması halinde, arttırılan miktar bakımından dava dilekçesindeki faiz talebine bağlı olarak faize hükmedileceğine, 24.05.2019 tarihinde yapılan üçüncü görüşmede üçte ikiyi aşan çoğunlukla karar verildi»

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

İstinaf kanun yoluna süresinden sonra başvurulmuş olmasına rağmen, bu husus BAM tarafından gözden kaçırılmışsa, BAM kararını temyiz üzerine, tarafça ileri sürülmemiş olsa bile Yargıtay bu hususu re'sen inceleyebilir mi?

İstinaf sebeplerinin süresi içerisinde ileri sürülmediği gerekçesiyle, yalnızca HMK m. 355'e göre kamu düzenine aykırılıkların incelendiği BAM kararı üzerine, temyiz yolunda esasen istinaf sebeplerinin süresi içerisinde ileri sürüldüğü tespit edilirse, nasıl karar verilmelidir?

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

Süre tutum dilekçesi verilmişse, gerekçeli kararın tebliğinden sonra hangi süre içerisinde istinaf/temyiz sebepleri ileri sürülmelidir?

İstinaf kanun yoluna sebep bildirmeksizin başvurulmuşsa, temyiz incelemesinin kapsamı nasıl belirlenecektir?

Kanun Yollarına İlişkin Sorunlar

▪ YHGK, HD, 25.03.2021, 2020/9-6-2021/342

69. Tüm yasal düzenlemeler ışığında her ne kadar Yargıtay'ın temyiz sebepleri ile bağlı olmaksızın kanunun açık hükmüne aykırılık hâllerini inceleyebileceği öngörülmüşse de, istinaf incelemesinde ileri sürülmediği için istinaf dairesince incelenmeyen bir konunun temyizde ileri sürülmesi durumunda Yargıtay'ın bu temyiz sebebini incelemesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle temyiz incelemesinin sınırlarından biri ve en önemlisi ileri sürülen temyiz sebebinin istinafta ileri sürülüp sürülmediği ve ileri sürülen sebebin istinaf mahkemesince hukuka aykırı olarak değerlendirilip değerlendirilmediği hususudur.

▪ Y22HD, 30.05.2017, 33666-12649 :

« Bölge Adliye Mahkemesi maddi vakıa denetimi bakımından istinaf sebepleri ile bağlıdır. Ancak, bölge adliye mahkemesi aynı zamanda hukukilik denetimi de yapmak durumundadır. **Hukukilik denetimi bakımından ise istinaf sebepleri ile bağlı değildir...**»

Aynı yönde, Y22HD, 14.02.2019, 1137-3457.

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

Gerekçesiz temyiz dilekçesi: HMK m. 33 ve 369/I - kanunun açık hükmüne aykırı görülen hususlar çerçevesinde temyiz incelemesi yapılır. Bunun gibi, gerekçesiz temyiz dilekçesi niteliğindeki süre tutum dilekçesi verildikten sonra gerekçeli mahkeme kararının tebliğinden itibaren iki haftalık temyiz süresi geçirilerek verilen gerekçeli temyiz dilekçeleri de “kanun açık hükümlerine aykırılık” kapsamında incelenir.

Dava yığılması halinde kesinlik sınırının belirlenmesi?

Bozma Sonrası Dava

Yığılmasında Kesinlik Sınırı:

Kararda gösterilen tüm tazminat ve alacakların toplamına göre belirlenir

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

İDM kararını istinaf etmeyen veya yalnızca istinaf başvurusunun reddini isteyen taraf, BAM'ın BER Kararını temyiz edebilir mi?

Temyiz Sınırının Tayini Bakımından Hesap Yapılmadan Talebin Reddi halinde parasal sınır nasıl belirlenir? Kural – temyiz hakkı vardır; İstisna – mevcut iddialar ile mümkün değilse?

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

BAM kararının Yargıtay tarafından bozulması ve dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi üzerine bozmaya uyularak verilen karara karşı kanun yolu sadece temyiz olduğundan temyiz kesinlik sınırı mı yoksa istinaf kesinlik sınırı mı uygulanır?

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

■Y9HD, 03.06.2021, 5959-9941:

«... İlk Derece Mahkemesinin 14/03/2017 tarihli kararına karşı istinaf yoluna başvurulmuş ve Bölge Adliye Mahkemesinin 07/09/2017 tarihli kararı ile başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesinin 07/09/2017 tarihli kararı, Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesi'nin 07.07.2020 tarihli ilamıyla, davalı lehine bozulmuş ve dosya İlk Derece Mahkemesine gönderilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince, bozma ilamına uyulmasına karar verilerek davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341/2. maddesi gereğince, İlk Derece Mahkemesi tarafından verilen ve miktar veya değeri **5.880,00** Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir.

Bozmadan sonra tesis edilen İlk Derece Mahkemesi kararında, hüküm altına alınan ve temyize konu edilen toplam miktar karar tarihi itibari ile kesinlik sınırı olan 5.880,00 TL kapsamında kaldığından davalının temyiz isteminin, 6100 sayılı Kanun'un 362/1-(a), 366. ve 352. maddeleri uyarınca REDDİNE...»

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

▪Y3HD, 23.09.2021, 5959-9941:

«...Açıklanan madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; ilk derece mahkemesi tarafından, Yargıtay'ın bozma kararı doğrultusunda karar verilmesi halinde, davanın taraflarına, karara karşı sadece temyiz yoluna başvuru olanağı tanındığı anlaşılmaktadır.

Bu halde ise; ilk derece mahkemesince verilen kararın, HMK'nın 362. maddesinde bölge adliye mahkemeleri tarafından verilen kararlar için öngörülen temyiz kesinlik sınırına tabi olacağı tartışmasızdır.

6763 sayılı kanun ile 6100 sayılı HMK'ya eklenen ek 1. madde uyarınca; aynı Kanunun 362. maddesinde öngörülen kesinlik sınırı, 01.01.2021 tarihinden itibaren **78.630 TL**'ye çıkartılmıştır.

Bozmaya uyularak verilen karar, karar tarihi itibarıyla kesin niteliktedir. HMK'nın 366. maddesi atfıyla aynı Kanunun 352. maddesi uyarınca, kesin olan karar hakkında Yargıtay tarafından temyiz isteminin reddine karar verilebilir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle temyiz dilekçesinin miktar itibarıyla REDDİNE ...»

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

▪YHGK, 24.06.2021, 307-833

«14. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında öncelikle; Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlığın direnme kararının verildiği 31.12.2019 tarihi itibariyle miktar yönünden temyizen incelenmesinin mümkün olup olmadığı; kesinlik sınırının tespitinde HMK'nın 341/2. maddesinin mi, HMK'nın 362/1-a maddesinin mi uygulanması gerektiği hususu ön sorun olarak ele alınıp ve değerlendirilmiştir.

...

21. Kanun'da ilk derece mahkemesince verilen kararların temyiz edilmesi hâlinde kesinlik sınırının tespitine dair açık bir hüküm bulunmadığından HMK'nın 341/2. maddesindeki düzenlemenin dikkate alınması gerekli olup, eldeki davada ön sorunun bulunmadığına birinci görüşmede oy birliğiyle karar verilerek işin esasının incelenmesine geçilmiştir.»

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

HMK m. 353/1-a kapsamında verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir mi?

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

▪Y3HD, 17.02.2021, 2020/1721-2021/1553 :

«...bu dosyada, ilk derece mahkemesince tarafların gösterdikleri deliller toplanmış, bilirkişi incelemesi yaptırılmış, tarafların delil olarak dayandıkları belgeler sunulmuş veya ilgili yerlere müzekkare yazılarak dosyaya kazandırılmıştır. Bu durumda ilk derece mahkemesince, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirinin toplanmamış veya gösterilen delillerin hiç değerlendirilmemiş olmasından söz edilemez. Hukuk Muhakemeleri Kanunun 353. maddesinde, bölge adliye mahkemesinin dosyayı ilk derece mahkemesine geri **gönderme sebepleri tahdidi olarak sayılmıştır**. Bölge Adliye Mahkemesi karar tarihi itibarıyla Kanunda sayılan geri gönderme sebepleri gerçekleşmediğinden dava dosyasının kararda belirtildiği üzere inceleme yapılarak karar verilmesi için ilk derece mahkemesine iadesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu durumda, Bölge Adliye Mahkemesinin sonradan yürürlüğe giren protokol hükümlerinin değerlendirilmesi kararının artık işin esasına ilişkin olduğu anlaşılmakla Kanunun 353/1-b-3 maddesi uyarınca işin esasının Bölge Adliye Mahkemesince varsa eksik delillerin toplanması ile dava dosyası incelenip karara bağlanması gerekirken, yanlışlı değerlendirme ile dosyanın ilk derece mahkemesine iadesine karar verilmiş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir»

▪BAM gönderme kararının HMK m.353/1-a/6 kapsamında olmadığı gerekçesiyle temyiz yolunun açık olduğuna ilişkin bozma kararları:

- Y4HD, 31.05.2021, 2021/9661-2021/2036
- Y5HD, 25.11.2020, 2020/1053-2020/10345
- Y8HD, 25.11.2019, 2019/5642-2019/10446
- Y11HD, 10.06.2020, 2019/5067-2020/2780

Kanun yollarına ilişkin sorunlar

▪ YHGK, 27.05.2021, 2020/451-2021/636

« 26. ...*HMK'nın 353/1-a maddesinde 6 bent hâlinde sayılan hâllerde istinaf mahkemesinin verdiği esası incelemeden ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ve dosyanın ilgili ilk derece mahkemesine **gönderilmesi kararları kesin olduğundan temyiz edilemez.***

27. Öte yandan 7251 sayılı Kanun ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 362. maddesine eklenen (g) bendine göre “353 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında verilen kararlar” hakkında temyiz yoluna başvurulamayacağı açıkça hüküm altına alınmış olup, hükmün gerekçesinde de; 353. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren durumlarda bölge adliye mahkemesinin duruşma yapmadan kesin olarak karar vereceği, fıkraya eklenen yeni (g) bendiyle, 353. madde hükmü ile uyum sağlanarak Kanunun bütünlüğünün korunması amaçlandığı ifade edilerek 353. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında verilen kararların kesin nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

29. Hâl böyle olunca bölge adliye mahkemelerinin HMK'nın 353. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kararlarının kesin nitelikte olduğu cihetle İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesince verilen direnme kararı yerindedir.»

BAM DAİRELERİNCE VERİLEN KESİN NİTELİKTEKİ KARARLAR ARASINDAKİ UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ

- 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un “Başkanlar kurulunun görevleri” başlıklı 35. maddesi :

*“3. Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, **benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyuşmazlık bulunması hâlinde bu uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine**, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek,*

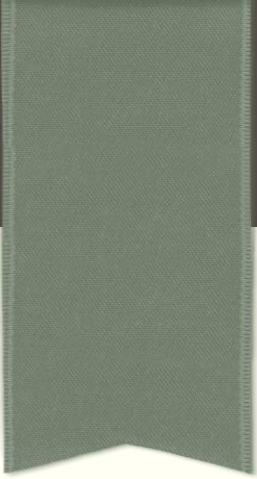
*.....(Değişik: 20/11/2017 – KHK-696/92 md.) (3) numaralı bende göre yapılacak istemler, ceza davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, hukuk davalarında ise **ilgili hukuk dairesine** iletilir. **Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı uyuşmazlık bulunduğu kanaat getirmesi durumunda** ilgili ceza dairesinden bir karar verilmesini talep eder. Uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak dairece bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir” 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı KHK'nin 92 nci maddesiyle bu bentte yer alan “Yargıtay Birinci Başkanlığından” ibaresi “Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini” şeklinde değiştirilmiştir.*

❑ BAM dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin önemli sorunlar

- BAM Başkanlar Kurulu’nun talebi reddetme yetkisi var mı?
- İlgili hukuk dairesi hangisidir?
- İlgili hukuk dairesi üçüncü bir görüşle uyuşmazlığı çözebilir mi?
- Uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin karar benzer olaylarda bağlayıcı mı?
- Bağlayıcılık için kararın ilan edilmesi gerekmez mi?

Diğer bazı sorunlar

- Asıl işveren alt işveren arasındaki ilişki:
- Asıl işverenin ileri sürdüğü zamanaşımı definden sadece asıl işveren yararlanır. Alt işverenin ileri sürdüğü zamanaşımı defii asıl işverene sirayet eder. **Y9HD, 04/02/2021, 2020/2438-2021/3627**
- Asıl borçlu olan alt işveren hakkındaki davadan feragat asıl işverene de etki eder. Ancak asıl işveren hakkındaki davadan feragat, alt işveren hakkındaki davadan feragat sonucunu doğurmaz. **Y9HD, 13/10/2020, 2020/6440-2020/11749**
- Avukata elektronik tebligat yerine fiziki olarak yapılan tebligat: Usûlsüz tebligattır, TK m. 32
- İtirazın iptali davasında dava dilekçesi tebligatı: Asile yapılmalıdır

SABRINIZ VE İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM

Doç. Dr. Ersin Erdoğan
AYBÜ Hukuk Fakültesi – Günay&Erdoğan Avukatlık Bürosu

